కథా కౌముది

అత్తి రసాలు

ఎండపల్లి భారతి

దీపావలికి నోమే అమావాస్యనోములు మాకు లేవు. మాకు వారాల నోములు. దీపాల పండగ పోయిన మరుసునా పొద్దు మాఊర్లోని ఆడోల్లందరికీ ఒకటే బీతి ఎత్తు కుంటుంది. బిడువు దొరికినప్పుడల్లా ఊర్లో నలుగురైదు మంది ఆడోల్లు ఉద్దజేరి నిన్న దీపాల పండగ అయిపాయ, ఇంగ తొలి వారం ఏకాశినోములు అవి అయితానే వారాలు వస్తాయి,ఈసారి పండగ నాలుగు వారాలే అంట వచ్చిండేది మనమంతా ఏ వారం నోముదాము ఎవురన్నా ఊరుపెద్దతో ఎచ్చరిచ్చరాదా అని అనుకుంటా ఉండాము.

మాఊరిపెద్ద ఈరపెద్దమ్మ ఆయాలకే మాకాడికొచ్చె .

నేను ఉండుకొని "పెద్దమ్మా నీకు నూరేండ్లు ఆవిసి" అంటి.

ఆ మాటకు ఆయమ్మ ఉండుకొని "య్యాలమ్మ ఇంగాబాధలు పడాలా "అనే .

"కాదు పెద్దమ్మ నోముల పండగ ఎబుడు చేద్దామో నిన్ను అడుగుదామని అందరం అనుకుంటున్నాము ఆయాలకే నువొస్తివి. చెప్పు మన ఊర్లో పండగ యాపొద్దు చేద్దాము" అనిడిగితిమి.

"కాదునాయనా పండగంటే ఊరికే అయిపోతుందా ఇంటికి రెండుమూడు వేలు లేంది చేయలేము.అన్ని సమాలిచ్చల్లంటే రెండు వారాలు పడుతుంది. అందుకే మూడోవారం చేద్దాం.మల్ల 'మరిబెల్లం' ఏయను కడవారం సరిపోతుంది'" అనేసి ఆయమ్మ ఎలిపాయ.

ఆయమ్మ అట్లెల్లిపోతానే మా తమ్ముని పెండ్లం నీల ఉండుకొని "కాదు వొదిన నేను అన్ని పండుగలు సంబరంగా చేస్తా ఈ నోములు పండగ వొచ్చిందంటే అత్తిరసాలు సరిగ్గా లేస్తాయో లెయవో అని నోట్లో తడి ఉండదు.నేనుఅన్ని వంట్లు ఉలి బలిగా చేస్తా ,ఈఅత్తిరసాలు చేసేది రావడం లేదే ,అత్తిరసాలకు పాకు పట్టేది నేర్చుకోలేక పోతాఉండ, నాకురాదు మా యత్తకు రాదు. ఇప్పటికి నాకు పెండ్లై ఇరవై ఏండ్లయింది . అబటి నుండి సారి సారికి ఎవరోఒకర్ని అడుక్కోవల్ల .ఇట్లన్నదానికి ఏడేండ్ల నాపొద్దు మాటఇది.మాయత్త తమ్ముడు రామన్న ఆపొద్దు ఊరునుండి మా ఇంటికి వచ్చినాడు. అత్తిరసాలు పాకు పట్టేదిరాక అంగలాస్తా ఉంటే ఆయప్ప ఉండుకొని అత్తిరసాలకు పాకు నేను పట్టిస్తాననే ! పండక్కని నామొగుడు చింతకట్లు కొట్టకచ్చిండే .పొయిలో చింతకట్లు పెడితే పొగ రాకుండా అగ్గి ఆరకుండ తాలి మలగతాయి.వంట బిరిన్నె దిగుతుందని ఆపొద్దు నేను చింతకట్లుతో పొయ్యి మంటేస్తి .రామన్న ఉండుకొని వొట్టి సట్టి పొయిన పెట్టమనె. ముద్దబెల్లం నల్లగొట్ట మనే.ఉగసుక్కనీల్లు కూడా బొయలే . చింతకట్లు కదా అగ్గి దగ, దగ మండతాఉంది. వొట్టి బెల్లం సట్లో ఏసిందేపనికదా మంట జోరేత్తే కొద్ది రామన్న ఆ పాకులో సంగటి కట్టి ఏసి కలబెడతా ఉండాడు. అది కాటు వాసన ఏస్తాఉంది.పాకే ముదిరిపోయ.దించే రామన్న అంటే కూడా దించలా పైగా నన్నే గదమాఇస్తాడు, నేను ఇట్లావి ఎన్ని చేసినా అంటాడు. మేము వాదించుకుంటా

వున్నిట్లే సట్లో పొగపాయ.అప్పుడు ఆదరా బాదరా కిందకు దించి పిండి పోసి గెలికితే గెట్టిగా బండ అయిపోయింది. పాకులోకి గడ్డపారేసిన కూడా దిగదు . సమిటితో కొట్టినా కూడా పగలదు. ఆ సట్టి కడగను వారందినాలు పడింది. ఆపొద్దంతా మా ఇంట్లో ఎవరికెగాని మనుశ్శాంతి లేదు. రామన్న వంట సెడిసినాపొద్దు ఆ తెల్లారితే నోమల్ల .మా ఎదురింట్లో పన్నెండు అత్తి రసాలు ఇపిచ్చకొచ్చి నోముకున్నా. ఆయప్ప జేసిన పని ఇబుటికీ గుర్తొస్తుంది .

"కాదు వదిన నేను పండగ కోసమని రెండు వారాలు ఇడవవకుండా బేల్దారిపనికి పోయిన.సిమెంట్ పని వాడికిలేక చేతులు పొక్కి బొక్కలు పన్నాయి. అట్ల కష్టపడి నలుగురితో పాటు సంబరంగా పండగ చేద్దామని పూజిసామాను కాన్నించి అత్తిరసాలు వరకు రెండు ముద్దలు బెల్లం, రెండు సేర్లు బీము,రెండులీటర్ల నూని,మంచి నూగులు,నెయ్యి ఇంకా కావాల్సిన సరుకులన్నీ తీసుకున్న.అత్తి రసాలు బాగా మెత్తగా చేసుకుని అనపబ్యాల్లు నున్నగా ఉడకబెట్టి రెండుబాయ్లు తెల్లగడ్డ రవంత పసుపు ఏసీ పప్పుగెత్తితో నున్నగా రుద్ది సాసవలు పచ్చి కరివేపాకు ఏసి నేతిలో తిరగ బోసుకుని అంత నెయ్యి పోసుకొని అత్తిరసా ల్లోకి ఆ పప్పు పోసి పిసుక్కొని తింటే బలే ఉంటుంది.అట్లా చేసుకొని తిందామని అత్తిరసాల సరుకులు ఎయ్యికి తెచ్చిన. ఈ వంట చేసేది సంవత్సరాని కోనాడు.అట్లాంటిది చెడిపోతే కడుపు చెడినట్లు అయిపోయింది. .ఇవన్నీ చూసి ఈ పండగ సాలిచేద్దామనుకున్నాను. సాలిస్తే మల్ల అసడ్డాలు ఏమన్నా జరుగుతుందోఏమో అనుకోని చేస్తాఉండాము" అనే .

ఆయాలకే మాగౌరి చిన్నమ్మ వచ్చే " కాదు పాపా మన ఊర్లో నూరు ఇండ్లు ఉండాయి మన ఊరు పైకి నాలుగైదు ఇండ్లోల్లు మాత్రం అత్తి రసాలకు పాకు కరట్టు గా పడతారు మిగిలిన వాల్లంతా పడితే న్యాబాకన్నా పడతారు లేదంటే ముదురుపాకన్నా పడతారు.న్యాబాకు పట్టిన అత్తిరసాలు పొల్లుఅయిపోతాయి.ముదురు పాకు పడితే గెట్టిగాపెంకులు అయిపోతాయి. అవి పొంటి కింద పడితే ఫల ఫల మంటాయి. పాకుఎట్లపట్టల్లంటే పోయిన సట్టి పెట్టి సారెడు నీల్లు పోయల్ల .ముద్ద బెల్లం కొట్టి ఏయల్ల. అగ్గి మంటేస్తా సంగటి కట్టితో కలబెడతా ఉండల్ల. తొలిత పెద్ద పొంగు వస్తుంది.మల్ల సీమలపొంగు వస్తుంది. మల్ల గాతాలు పడతాయి. అప్పుడు కాసింత పాకుని నీల్ల తట్టలోకి ఏసుకుని రెండేల్లతో ఉంట చుట్టాలి . ఉంటకొస్తే దించెయల్ల. అప్పుడు పాకు సకత్తు గా సరిపోతుంది. ఉన్నరుగా దించుకోవల్ల" అనే.

పాపంనీల. దానిబాధ నిజిమేగదా! సంవత్సరంలో వచ్చే పండగల్లో కల్లా ఈనోములపండకయ్యేంత ఖర్చు ఏపండక్కు కాదు.ఇంత జెసేది అత్తి రసాలు గతుమారా తిందామనేకదా .నోమేదాంట్లో కూడా రెండు రకాలు. రాసికి, ఎన్నికి. మేమునోమేది ఎన్నికి అంటే జంట నోములు అంటారు దేవునికి పూజికి బెట్టెటీవీ అత్తి రసాలు కాన్నుండి,ఆకులు,వక్కలు,నోముదారాలు,అంటిపొండ్లు,పసుపుగుమ్ములు, నోములుగాజు,పూస,దువ్వాని, అద్దం,శవ్వాకు,పసుపుకుంకుమఇవన్నీపన్నెండు జతలుఎంచి పెట్టల్ల .ఇవిగాక బీము,బెల్లం,బ్యాల్లు మనకుఎన్ని బుద్ధి పుడితే అన్నీకొలిసి పొయ్యల్ల .రాశికి నోమేవాల్లు అయితే వాళ్లకెన్ని బుద్ధిపుడితే అన్నిపెట్టొచ్చు.గుడికి బోతే కర్చుతగ్గుతుంది. ఇండ్లల్లో పండగ చేయాలనే వాళ్లకు కర్చు ఎక్కువ అవుతుంది. పదేల్లకుముందు అయితే మనఊరంతా ఇండ్లల్లోనే నోమతాఉంటిమికానీ ఇప్పుడే అదురూ గుడికి మరిగిరి. పాతబధ్ధతి ఇడకుండ ఇబుటికీ నాలుగైదుఇండ్లు పాటిస్తా ఉండారు" అనే ఆయమ్మ

ఇంతలో మా నాగవదిన ఉండుకొని అయినా ఇండ్లలో పండగ చేసినంత కళావశం గుడికి పోతే రాదు.ఇంట్లో నోమితే ఇల్లు పూస్తా ఉంటిమి.పండగ నాపొద్దు ఎదురుదబ్బలు చీల్చి నిలపట పన్నెండు అడ్డం పన్నెండు ఏసి తడికే గతం మట్టంగా నాలుగు సమకాలుగా కడతాము. దాన్ని పలవలు అంటారు .ఇంట్లో రాసిమూలన (దేవమూలన) ఆ పలవలు రెండు అడుగుల ఎత్తులో కట్టేది.వాటికి

చేనులో పండే అలసందలు,అనపకాయలు,గురుగపూలు,జొన్నకంకులు,సద్దకంకులు,వొడ్లగొలకలు,తంగేడిపూలు,చెరుకులు, ధాన్యాలు,కాయలు గుత్తులుగుత్తులుగా పన్నెండు రకాలు అట్లే పెరక్కచ్చి ఏలాడగడతారు. అంటిమాను తెచ్చి వాటి పట్టలు చీల్చి పలవలు చుట్టూ గుడి కడతారు.దాన్నిపూలతో అలంకరిస్తారు.దానిలోపల ఆకు పరిచి పసుపు ముద్ద చేసి ఆముద్దే గౌరమ్మఅనుకోని మన సొమ్ములన్నీ అమ్మకు పెట్టి ఇంగ పూజకి ఎన్నికి నోమేవాల్లు ఎన్నికి, రాశికి నోమేవాల్లు రాశికి అన్నీ ఆడ పెట్టుకొని ఊర్లో ముత్తయిదువుల్ని పిల్సుకొచ్చి తొలీత పాటలు పాడేది .

"గౌరీ నోమదాము వస్తారా గౌరమ్మ నోముదాము వస్తారా
చాట్లో సిరిమల్లెలు బోసి చెంగల్రాయుడు
దీపమెట్టి కోరకొప్పులే పెట్టుకొని
కొడుకును సంక నెత్తుకొని
వొమ్ములొమ్ములే సొమ్ములు పెట్టుకొని
సొమ్ములనీడా చూసుకుంటూ
ఎరజేని ఎరదుక్కిలో
గౌరమ్మ వేడుకతో నిను గొలుతుము
చాల నోములు నోమితే గౌరమ్మ
సంతానము ఈయవమ్మ
అత్తింటి కొరకై అన్ని నోములు నోమి
పుట్టినింటి కొరకై పుణ్య నోములు నోమి
జమట నోములు నోమి తమ్మునికిస్తి
జొమ్ము జమనేరేడిల్లు జోమ్మగిరి నా స్వామి
జంట నేనయితే జోమ్ము జమ నేరేడు ఇల్లు" అని పాట పాడేది
అది అయితానే కథ !

మన ఆట్ల నూరిండ్ల పల్లెంట.ఆ పల్లిలో అందరూ గౌరీనోములు నోమతా ఉండారంట. కానీ ఆ ఊరికి దిగదాల రెండు తాటాకుగుడిసెలు ఉండాయంట. ఆ రెండు గుడిసెల్లోన ఇద్దరు అక్కజెల్లెల్లు ఉన్నారంట.వాళ్లకు ఆ పొద్దు ఎత్తి ఎసిట్లోకి ఎయను కూడా ఏమీ లేదంట. తట్లు ఎత్తుకొని పిడక నుగ్గులు యారకొచ్చు కోను పొయిరంట. ఆడ ఏటిమిట్నశివిని గుల్లో బాపనవారి అక్కమ్మలు బలిజవారి అక్కమ్మలంతా గౌరీ నోము నోమతా ఉండిరంట. అది చూసి చెల్లిఅయింది వచ్చి అక్కని అడిగిందట . అక్కా అక్కా మనముకూడా గౌరీనోము నోమాదామక్కా అని . అక్క అయింది ఏమనిందంటే వొట్టి చేతులతో ఎట్లనోముదామమ్మా అని పక్కన ఏట్లో నీళ్లు పోతా ఉండాయి ఇద్దరం నీల్లు పోసుకుందామురా అని ఈ యాపచెట్టే గౌరమ్మ ,మన తట్టలో పిడక నుగ్గులే అత్తిరసాలు,మర్రి ఆకులే తమలపాకులు,మర్రి కాయలే వక్కలు,నారపాసలే నోము దారాలు,ఇసుకే అక్షింతలు అనుకుని ఇవన్నీ ఆడ పెట్టి గౌరమ్మను నోమిరంట.నోముకోని ఇంటికి వొచ్చి చూస్తే తాటాకుల గుడిసెలు మేడలై పోయినంట .అబుడు అందరూ వాల్ల బక్తి చూసి ఆ గౌరీ దేవి వాల్ల పాలిట నిలిచింది అని అనుకున్నరంట. అంతడితో కథ ముగించుకొని అచ్చింతలు చల్లి టెంకాయకొట్టి ఒక్కపొద్దు తీర్సుకుంటారు .పూజకొచ్చిన అమ్మలక్కలకందరికీ ఆకు వక్క అత్తిరసాలు ఇచ్చి పంపిస్తారు. ఇంట్లో పండగ చేస్తే అంత గంభరంగా ఉంటుంది

. పండుగైన మర్సునాడు అమ్మలక్కలంతా జేరి ఎవరింట్లో అత్తిరసాలు బాగా లేసినాయి ,ఎవరింట్లో బాగా లెయ్యలేదు అని ఒకరి మానం ఒకరు తీసుకుంటా ఉంటారు . మల్ల కడ వారం మరిబెల్లం ఏస్తాం . ఆపొద్దు మల్ల ఇండ్లు వాకిండ్లు అలుక్కుని నోములప్పుడు గౌరమ్మ ముందరబెట్టిన బీము,బ్యాలు ఏసి అన్నంచేసి ముద్ద కూడు బెట్టి ఈ గౌరమ్మ సామాన్లన్నీ పెట్టి టెంకాయ కొడతారు. ఆటికి పండగ అయిపోయినట్లు. అంతవరకు అంటుకోకుండా దేవునికి పక్కకు దీసిన ఆ మరిబెల్లం అత్తిరసాల కోసం ఇంట్లో ఉండే చిన్న పెద్ద నీకా నాకా అనుకొని తింటారు.ఆ సివరి రుసి అంత పలవరిస్తుంది అందర్నీ అనే ఆయమ్మ .

మల్ల అందరమూ ఉండుకోని అత్తిరసాలకు ఏ బియ్యం నానబోద్దాం అనుకొంటా ఎవరి ఇండ్లకు వాళ్ళం బోతిమి

***

Click here to share your comments on this story